

حَلَّةُ الْمُتَّقِينَ

در اخلاق و سبک زندگی اسلامی

علامه محمد باقر مجلسی رحمته الله

(۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق)

با مقدمه استاد سید محمد کاظم طباطبائی

مجلسی، محمدباقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق.

حلیۃ المتقین

حلیۃ المتقین: در اخلاق و سبک زندگی اسلامی / محمد باقر مجلسی. قم: همای غدیر.

۴۹۶ ص. شابک: ۸-۴۹-۸۴۹۳-۹۶۴-۹۷۸

فیبا

کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشرین متفاوت منتشر شده است.

اخلاق شیعه - احادیث اخلاقی - رستاخیز - شیعه - احتجاجات - قرن ۱۱ ق.

۱۳۹۲ ح ۳ م ۲۴۷/۶۵ BP

۲۹۷/۶۱ ۳۱۱۶۰۸۷

حلیۃ المتقین

(در اخلاق و سبک زندگی اسلامی)

مؤلف: علامه محمدباقر مجلسی رحمۃ اللہ علیہ
ویرایش و توضیحات: سیدرضا علی عسکری
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۲
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
ناشر: انتشارات همای غدیر
مجری: گروه فرهنگی آثار غدیر
شابک: ۸-۴۹-۸۴۹۳-۹۶۴-۹۷۸
قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

قم/ پخش کتاب بک تام تلفن ۰۲۵-۳۷۸۳۷۱۱۱ همراه ۰۹۱۲۵۵۱۰۱۷۴ پیامک ۰۹۱۲۵۵۱۰۱۷۴
مشهد الرضا / نبش چهار راه شهدا / ابتدا خیابان شهید رجایی / نمایشگاه کتاب آستان قدس رضوی ۰۵۱۱-۲۲۵۱۳۷۰

فروشگاه اینترنتی کتاب:

www.magnabook.ir

www.paktam.ir

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

سخن نخست.....	۱۵
باب اول: در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن.....	۱۹
فصل اول: در صیلت تجمل و زینت کردن.....	۱۹
فصل دوم: در بیان جامه‌هایی که حرام است پوشیدن آنها.....	۲۲
فصل سیم: در پوشیدن پنبه و تن و پشم.....	۲۳
فصل چهارم: در بیان رنگهایی که در جامه سنت یا مکروه است.....	۲۴
فصل پنجم: در بعضی از آداب جامه پوشیدن.....	۲۶
فصل ششم: در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کائنات باشد.....	۲۷
فصل هفتم: در بیان عمامه بستن.....	۲۷
فصل هشتم: در آداب زیرجامه پوشیدن.....	۲۹
فصل نهم: در آداب جامه نو بردن و پوشیدن.....	۲۹
فصل دهم: در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن.....	۳۱
فصل یازدهم: در رنگ نعلین و موزه و کفش و چگونگی آنها.....	۳۳
فصل دوازدهم: در آداب پوشیدن نعل و موزه و کفش.....	۳۴
باب دوم: در آداب حلی و زیور پوشیدن مردان و زنان و سرمه کشیدن و در آینه	
نظر کردن و خضاب کردن.....	۳۶
فصل اول: در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن.....	۳۶
فصل دوم: در بیان آنچه انگشتر از آن سازند.....	۳۷
فصل سوم: در فضیلت عقیق.....	۳۸
فصل چهارم: در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمرد.....	۴۱

- فصل پنجم: در فضیلت فیروزه و جزع یمانی ۴۱
- فصل ششم: در فضیلت دُر نجف و بلور و حدید صینی و سایر نگین‌ها ۴۲
- فصل هفتم: در بیان آنچه سزاوار است که در نگین نقش کنند ۴۳
- فصل هشتم: در زیور طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن ۴۹
- فصل نهم: در آداب سرمه کشیدن ۵۰
- فصل دهم: در آداب نظر کردن و در آداب نظر به آینه کردن ۵۲
- فصل یازدهم: در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان ۵۳
- فصل دوازدهم: در کیفیت خضاب و احکام آن ۵۵
- باب سیم: در آداب خوردن و آشامیدن ۵۷**
- فصل اول: در بیان ظرفهایی که در خوردن و آشامیدن و سایر استعمالات می‌توان استعمال نمود و آنچه نهی از آن وارد شده است ۵۷
- فصل دوم: در جریز خوردن طعام‌های لذیذ و مذمت حرص و افراط در آن ۵۹
- فصل سیم: در بیان بعضی از آداب و اوقات طعام خوردن ۶۲
- فصل چهارم: در سایر آداب دعا خوردن ۶۷
- فصل پنجم: در بیان دعای وقت طعام خوردن ۷۳
- فصل ششم: در آداب بعد از طعام ۷۶
- فصل هفتم: در فضیلت نان و سویق و گوشت و زردی و سایر آنچه از حیوان حاصل می‌شود و سرکه و شیرینی‌ها ۷۸
- فصل هشتم: در فوائد سبزی‌ها و میوه‌ها و سایر مأکولات ۸۹
- فصل نهم: در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن ۱۰۰
- فصل دهم: در فضیلت خلال و آداب آن ۱۰۴
- فصل یازدهم: در فضیلت آب و انواع آن ۱۰۵
- فصل دوازدهم: در آداب آب نوشیدن ۱۰۷

باب چهارم: در بیان فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت

- تربیت فرزندان و معاشرت ایشان ۱۱۱
- فصل اول: در فضیلت تزویج کردن و نهی از رهبانیت ۱۱۱
- فصل دوم: در اصناف زنان و صفات پسندیده و ناپسندیده ایشان ۱۱۳
- فصل سیم: در آداب نکاح و اراده آن ۱۱۶
- فصل چهارم: در بیان آداب زفاف و مجامعت ۱۱۸

- فصل پنجم: در آداب نماز و دعا در شب زفاف و در وقت مقاربت زنان ۱۲۵
- فصل ششم: در بیان حق زن و شوهر بر یکدیگر و احکام ایشان ۱۲۷
- فصل هفتم: در بیان دعاهاى طلب فرزند و فضیلت آن ۱۳۱
- فصل هشتم: در احکام ایام حمل و آداب روز ولادت و نام نهادن طفل ۱۳۵
- فصل نهم: در عقیقه کردن و سر تراشیدن و آداب هر یک ۱۴۱
- فصل دهم: در رختنه کردن پسران و دختران و سوارخ کردن گوش ایشان و آداب هر یک ۱۴۴
- فصل یازدهم: در آداب شیر دادن و تربیت کردن فرزندان و رعایت ایشان ۱۴۷
- فصل دوازدهم: در بیان حق پدر و مادر بر فرزند و وجوب رعایت حرمت ایشان ۱۵۲

باب پنجم: در بیان آداب مسواک کردن و شانه کردن و ناخن و شارب گرفتن و

- سر تراشیدن و امثال آن ۱۵۷
- فصل اول: در بیان فضیلت مسواک کردن ۱۵۷
- فصل دوم: در فضیلت سر تراشیدن و آداب آن ۱۵۹
- فصل سیم: در آداب موی سر نگاهداشتن مردان و زنان ۱۶۰
- فصل چهارم: در فضیلت شارب گرفتن ۱۶۲
- فصل پنجم: در آداب ریش بلند کردن ۱۶۲
- فصل ششم: در بیان فضیلت موی سنبه و حکم کندن آن ۱۶۴
- فصل هفتم: در کندن موی بینی و بازی کردن با ریش ۱۶۵
- فصل هشتم: در فضیلت ناخن گرفتن ۱۶۵
- فصل نهم: در بیان آداب و اوقات ناخن گرفتن ۱۶۶
- فصل دهم: در دفن کردن مو و ناخن و سایر چیزها که دفن باید کرد ۱۶۸
- فصل یازدهم: در فضیلت شانه کردن موی سر و ریش ۱۶۹
- فصل دوازدهم: در آداب و اوقات شانه کردن و انواع شانه‌ها ۱۶۹

باب ششم: در آداب بوی خوش کردن و گل بویدن و روغن مالیدن ۱۷۲

- فصل اول: در بیان سبب پیدا شدن بوهای خوش در زمین ۱۷۲
- فصل دوم: در فضیلت بوی خوش و آداب آن ۱۷۳
- فصل سیم: در کراهت رد کردن بوی خوش ۱۷۴
- فصل چهارم: در فضیلت مشک و عنبر و زعفران ۱۷۵
- فصل پنجم: در فضیلت غالیه ۱۷۶
- فصل ششم: در فضیلت و آداب روغن بر بدن مالیدن ۱۷۷

- فصل هفتم: در فوائد روغن بنفشه ۱۷۸
 فصل هشتم: در فوائد روغن بان و روغن زنبق ۱۷۹
 فصل نهم: در فوائد سایر روغن ها ۱۷۹
 فصل دهم: در فضیلت بخور و انواع و آداب آن ۱۸۰
 فصل یازدهم: در بیان فضیلت گلاب و گل سرخ و انواع گل ها ۱۸۱
 فصل دوازدهم: در آداب گل بویدن ۱۸۳

باب هفتم: در آداب حمام رفتن و سر و بدن شستن و دارو کشیدن و آداب بعضی از اغسال ۱۸۴

- فصل اول: در فضیلت حمام ۱۸۴
 فصل دوم: در آداب داخل شدن و بیرون آمدن و دعائی که باید خواند ۱۸۵
 فصل سیم: در بیان آنچه در حمام نباید کرد و آنچه تجویز شده است ۱۸۷
 فصل چهارم: در فضیلت شستن سر و بدن و دفع بوهای بد از خود کردن ۱۸۹
 فصل پنجم: در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی ۱۹۰
 فصل ششم: در فضیلت دارو کشیدن ۱۹۱
 فصل هفتم: در ازاله کردن موی زبر بدن ۱۹۲
 فصل هشتم: در غایت زمانی که نوره را ناخیزان کرد ۱۹۲
 فصل نهم: در دعاهاى وقت نوره کشیدن ۱۹۳
 فصل دهم: در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن ۱۹۴
 فصل یازدهم: در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره ۱۹۵
 فصل دوازدهم: در آداب غسل جمعه و سایر اغسال ۱۹۶

باب هشتم: در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت الخلاء رفتن ۲۰۰

- فصل اول: در بیان اوقات خواب ۲۰۰
 فصل دوم: در وضو ساختن پیش از خواب ۲۰۲
 فصل سیم: در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن ۲۰۳
 فصل چهارم: در سایر آداب خوابیدن ۲۰۴
 فصل پنجم: در آداب و ادعیه که پیش از خواب باید خوانده شود ۲۰۵
 فصل ششم: در دفع ترسیدن در خواب و خواب پریشان دیدن و محتلم شدن ۲۰۹
 فصل هفتم: در دعاها برای دفع بیداری و برای بیدار شدن در آخر شب ۲۱۱
 فصل هشتم: در بیان نماز و دعا برای خواب های نیک دیدن و آداب بیدار شدن ۲۱۲

- فصل نهم: در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب ۲۱۴
- فصل دهم: در آداب بیداری و مذمت خواب بنیاد ۲۲۲
- فصل یازدهم: در آداب بیت الخلاء ۲۲۴
- فصل دوازدهم: در بیان احوال و اوضاع و مکان‌هایی که نهی از آنها وارد شده است .. ۲۲۷
- باب نهم: در آداب حجامت کردن و تنقیه و بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض و ذکر بعضی از ادعیه و احراز** ۲۲۹
- فصل اول: در ثواب بیماری و صبر کردن بر آن و بیان شدت ابتلای مؤمنان ۲۲۹
- فصل دوم: در فضیلت و آداب حجامت ۲۳۳
- فصل سیم: در بیان انواع تداوی که از ائمه علیهم السلام وارد شده است و بیان جواز رجوع به اطباء ۲۳۸
- فصل چهارم: در معالجه انواع تب ۲۴۳
- فصل پنجم: در ادعیه جامعه و ادویه مرکبه نافع ۲۴۹
- فصل ششم: در معالجه درد سر و شقیقه و زکام و صرع و اختلال دماغ و تصرف جن ۲۵۶
- فصل هفتم: در معالجه سایر امراض و درد سر و گلو ۲۶۰
- فصل هشتم: در معالجه نیش و قروح و جروح و ثالوث و ثبوت و خوردن و پیسی و بهق و امثال اینها ۲۶۷
- فصل نهم: در معالجه امراض اندرونی و قروح و بادها و آزار معده و سرفه ۲۷۲
- فصل دهم: در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و بواسیر و امراض مثانه و سایر امراض ۲۷۷
- فصل یازدهم: در بیان قلیلی از تعویذات برای دفع سحر و سحر مردم گزندگان و سایر بلاها ۲۸۲
- فصل دوازدهم: در فوائد تربت شریف حضرت امام حسین علیه السلام و خواص بعضی از ادویه مفرده ۲۹۰
- باب دهم: در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان** ۲۹۷
- فصل اول: در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان ۲۹۷
- فصل دوم: در حقوق همسایگان و یتیمان و عسیره و یتیم ۳۰۱
- فصل سیم: در حقوق صداقت و اخوت ۳۰۵
- فصل چهارم: در بیان حقوق مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق ۳۰۸
- فصل پنجم: در قضای حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان و شاد گردانیدن ایشان ۳۱۱
- فصل ششم: در دیدن مؤمنان و عیادت بیماران ایشان ۳۱۸
- فصل هفتم: در اطعام مؤمنان و آب دادن ایشان و جامه پوشانیدن و سایر اعانت‌های ایشان و

- یاری کردن مظلومان ۳۲۱
- فصل هشتم: در حقوق فقیران و ضعیفان و مظلومان و پیران و اصحاب و آداب معاشرت ایشان ۳۲۳
- فصل نهم: در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان ۳۳۲
- فصل دهم: در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان ۳۳۷
- فصل یازدهم: در آداب معاشرت با کافران و مخالفان ۳۴۵
- فصل دوازدهم: در بیان حقوق مردگان بر زندگان ۳۴۷

- باب یازدهم: در آداب مجالس از سلام و مصافحه و معانقه و بوسیدن و آداب عطسه کردن و آداب نشستن و برخاستن و صحبت داشتن و امثال اینها ۳۵۸
- فصل اول: در فضیلت سلام و آداب آن ۳۵۸
- فصل دوم: در فضیلت مصافحه یعنی دست یکدیگر را گرفتن و معانقه یعنی دست در گردن یکدیگر کردن و بوسیدن و آداب هر یک ۳۶۲
- فصل سیم: در آداب نشستن و مجالس ۳۶۵
- فصل چهارم: در آداب مصافحه صاحب خانه با کسی که به خانه او می آید ۳۶۸
- فصل پنجم: در بیان مجالسی که در آنجا داخل شدن رواست و جماعتی که همنشینی و مصاحبت ایشان سزاوار است ۳۷۰
- فصل ششم: در آداب عطسه و آروغ و آب دهان انداختن ۳۷۴
- فصل هفتم: در بیان مزاح کردن و خندیدن و سرگوشی کردن و آداب صحبت داشتن و راز مجلس را پنهان داشتن ۳۷۷
- فصل هشتم: در سایر آداب مجالست و حقوق اصحاب مجالس بر یکدیگر ۳۷۹
- فصل نهم: در فضیلت ذکر خدا در مجالس کردن ۳۸۲
- فصل دهم: در فضیلت ذکر حضرت رسول خدا ﷺ و ائمه علیهم السلام در مجالس و مباحثه علوم ایشان نمودن و احادیث فضایل ایشان را یاد کردن ۳۸۴
- فصل یازدهم: در مشورت کردن با برادران و آداب آن ۳۸۶
- فصل دوازدهم: در آداب نامه نوشتن ۳۸۸

- باب دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن ۳۹۰
- فصل اول: در گشادگی خانه ۳۹۰
- فصل دوم: در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و بسیار بلند ساختن ۳۹۱
- فصل سیم: در نقاشی کردن و تصویر کشیدن و صورت صاحب روحی را ساختن که سایه

۳۹۳	داشته باشد.....
۳۹۴	فصل چهارم: در آداب فرش خانه.....
۳۹۶	فصل پنجم: در آداب عبادت کردن در خانه.....
۳۹۷	فصل ششم: در نگاهداشتن حیوانات در خانه خصوصاً کبوتر و خروس.....
۳۹۹	فصل هفتم: در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه.....
	فصل هشتم: در بیان احوال سایر طیور و ذکر بعضی از حیوانات که کشتن ایشان رواست
۴۰۰	یا روا نیست.....
۴۰۵	فصل نهم: در منع از نگاه داشتن سگ در خانه.....
۴۰۷	فصل دهم: در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن.....
۴۰۸	فصل یازدهم: در بیان سایر آداب خانه.....
۴۱۱	فصل دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن.....

باب سیزدهم: در آداب پیاده رفتن و سوار شدن و بازار رفتن و تجارت و زراعت

۴۱۴	نمودن و چهار پایان نگاه داشتن.....
۴۱۴	فصل اول: در سوار شدن اسب و امیر والاغ و انواع هریک.....
۴۱۶	فصل دوم: در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهارپایان.....
۴۱۹	فصل سیم: در آداب زین و لجام.....
۴۲۰	فصل چهارم: در ادعیه و آداب سواری.....
۴۲۳	فصل پنجم: در آداب پیاده رفتن.....
۴۲۵	فصل ششم: در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند.....
۴۲۷	فصل هفتم: در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات.....
۴۲۹	فصل هشتم: در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات.....
۴۳۲	فصل نهم: در فضیلت تجارت کرد و طلب حلال نمودن.....
۴۳۵	فصل دهم: در بیان آداب تجارت.....
۴۴۲	فصل یازدهم: در فضیلت زراعت کردن و درخت کشتن.....
۴۴۴	فصل دوازدهم: در آداب زراعت کردن و درخت کشتن.....

باب چهاردهم: در آداب سفر

۴۴۶	فصل اول: در بیان سفرهای نیک و بد و ایام و ساعات نیک و بد از برای سفر.....
۴۴۸	فصل دوم: در دفع نحوستهای سفر به تصدق و دعا.....
۴۵۰	فصل سیم: در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن.....

- فصل چهارم: در سایر آداب سفر رفتن و بیان چیزی چند که باید باخود بردن ۴۵۳
- فصل پنجم: در آداب توشه برداشتن در سفر و آداب صرف کردن آن ۴۵۶
- فصل ششم: در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان ۴۵۸
- فصل هفتم: در بیان سایر آداب سفر ۴۶۰
- فصل هشتم: در آداب راه رفتن و فرود آمدن ۴۶۲
- فصل نهم: در بیان دعائی که در راه و منازل باید خواند ۴۶۴
- فصل دهم: در آداب سفر دریا و گذشتن از پل ها و جسر ها ۴۶۸
- فصل یازدهم: در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن او ۴۷۰
- فصل دوازدهم: در آداب استراحتن و تیرانداختن ۴۷۲
- خاتمه: در بیان بعضی از آداب متفرقه و فواید نافع ۴۷۹

www.ketab.ir

سخن نخست

حلیۃ المتقین یا زینت پارسایان، نگاشته علامه محمد باقر مجلسی رحمۃ اللہ علیہ (۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق) است که به آداب زندگی از منظر روایات اهل بیت علیہم السلام پرداخته و رفتارهای شایسته را در فرادید مخاطب قرار می‌دهد. علامه مجلسی رحمۃ اللہ علیہ که از بزرگترین عالمان و محدثان شیعه می‌باشد، شهرت خود را وامدار نگاشته‌های فراوان حدیثی خویش است. بزرگترین مجموعه حدیثی شیعه و اسلام، یعنی کتاب بحار الانوار (در ۱۱۰ جلد) تنها یکی از نگاشته‌های این عالم سترگ است.

او در طول زندگانی ۷۳ ساله خود، افزون بر نگارش بحار الانوار حدود ۷۳ عنوان کتاب کوچک و بزرگ دیگر نیز نوشته است که در دوره ایشانش و پس از آن محل رجوع عالمان، دانش‌پژوهان و متدینان بوده است.

یکی از کتاب‌های پر مخاطب علامه مجلسی رحمۃ اللہ علیہ کتاب ارجمند حلیۃ المتقین است که نمایانگر چگونگی زندگی دین‌مدارانه انسان در تعامل با جامعه، طبیعت و خویشش است.

آداب زندگی، رفتارهای پسندیده در زندگی خصوصی و خانوادگی، چگونگی رفتار با دیگران، خواص خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها و آرایه‌ها و پیرایه‌ها و... از جمله عنوان‌های مورد توجه در این کتاب هستند.

احاطه گسترده و بی‌بدیل مؤلف ارجمند بر آموزه‌های دینی سبب شده که بسیاری از ظرافت‌های موجود در متون روایی، استخراج شده و در پیشدید توده مردم قرار گیرد.

نکاتی چند درباره کتاب زیبای *حلیۃ المتقین* شایسته و بایسته است:

۱. نویسندۀ دانشمند، کتاب خود را در چهارده باب و هر باب را در دوازده فصل (مجموعاً ۱۶۸ فصل) مرتب کرده و در خاتمۀ کتاب نیز مطالبی متفرقه آورده است.

۲. کتاب مطابق با نیاز عصر علامه مجلسی رحمۃ اللہ علیہ نگاشته شده است که به گونه طبیعی با نیازهای عمومی مردمان دوران ما گاه متفاوت است. برای مثال، فصلی را در سوار شدن بر اسب و الاغ و فصل دیگر را به نگاه داشتن حیواناتی همچون شتر، گاو و گوسفند اختصاص داده است که در این دوره و زندگی شهری کنونی، نمونه ندارد.

۳. باب نهم کتاب به روایات طبّی و معالجه امراض و داروهای گیاهی اختصاص یافته است. توجه بدین نکته مهم است که روایات طبّی مطابق با بیماری فرد مراجعه کننده به معصوم علیه السلام تجویز شده و به کار بستن آن برای همه افراد و در تمام حالات توصیه نمی شود. برای مثال، لب علامت بسیاری از بیماری هاست که شناخت بیماری و درمان آن نیازمند تجربه و تخصص ویژه است و صرفاً با اتکا به یک یا چند روایت نمی توان همه بیماری های موجود آن را مداوا کرد. افزون بر آن برخی از روایات طبّی استناد و اعتبار شایسته ای نیز ندارند.

۴. محدثان و فقیهان در باب آداب (احکام نیز الزامی)، قائل به تسامح در ادله سنن هستند؛ یعنی سخت گیری فقیهانه درباره اثبات انتساب سخن به معصوم علیه السلام را اعمال نمی کنند. از این رو، روایات کتاب نیازمند بررسی های دقیق تر در اسناد و متون است که از حوصلۀ تحقیق خارج است. از این رو از خوانندگان محترم تقاضا می شود در مواردی که در فهم احادیث، ابهام، اشکال یا شبهه ای داشتند، آن را با افراد متخصص در حدیث و فقه الحدیث در میان گذارند و از اظهار نظر شخصی یا ردّ و قبول بدون معیار احادیث خودداری ورزند.

۵. نثر کتاب، نثر فارسی حدود چهار قرن پیش بوده و با نثر موجود و معیار فارسی متفاوت است. در این تحقیق، متن کتاب به عنوان یک میراث ارزشمند ادبی نگارش سده یازدهم هجری به گونه ای کامل حفظ شده و هیچ گونه دخل و تصرفی در آن صورت نگرفته است، تنها در مواردی اندک، برخی واژگان در کروش به متن اضافه شده است تا وضوح لفظ و معنا بیشتر نمایان شود. افزون بر آن، برخی کلمات

و واژه‌های کهن در کتاب به چشم می‌خورد که گاه معنای واژه یا ظرافت معنایی آن برای خواننده امروزی دشوار و دیریاب است. از این رو، با مراجعه به فرهنگ‌های معتبر فارسی و عربی همچون لغتنامه دهخدا و فرهنگ فارسی معین و دیگر قاموس‌های عربی و برخی مصادر حدیثی، معنای این واژه‌ها در پایین صفحه آورده شده است.

۶. نسخه‌های چاپ شده از کتاب *حلیۃ المتقین* در سال‌های اخیر گاه بسیار پرغلط و نامناسب عرضه شده‌اند، تصحیح موجود از نسخه دست‌نوشته محمد علی‌بن حاج میرزا محمود تبریزی غروی برگرفته شده است که در سال ۱۳۷۲ قمری از روی نسخه خطی نگارش یافته در زمان حیات علامه مجلسی رحمۃ اللہ علیہ (نسخه سال ۱۰۸۱ ق) نوشته شده است.

هرچند، این نسخه نیز کاستی‌ها و زیادتیهایی داشت، که با مراجعه به نسخه‌های خطی دیگر تصحیح و تکمیل شد.

۷. تصحیح و ویرایش متن کتاب حاصل تلاش‌های دوست گرامی و فرهیخته، سعید رضا علی عسکری است که از راه نیکم به انجام رسانده است. امید که فعالیت ایشان در نشر معارف اهل بیت علیهم‌السلام مجور باشد.

۸. کتاب *ارجمند حلیۃ المتقین* نیازمند تحقیقی گسترده و شایسته نام کتاب و شخصیت والای مؤلف آن است تا مستندات روایی آن استخراج شود و تلاش فراوان مؤلف در مراجعه بسیار به مصادر کهن حدیث در پیش روی محاسب قرار گیرد. امید که این مهم نیز به زودی جامه عمل پوشد. بمنه و کرمه.

قم - حوزه علمیه، رمضان ۱۴۳۴ ق

سید محمد کاظم طباطبایی